

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรคือมีคุณภาพ ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสุขภาพอนามัยที่ดี มีขอบข่ายปฏิบัติงาน 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในด้านบุคลากร งบประมาณวัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธีการต่างๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กในวัยเรียนทุกคน เล็งเห็นว่าโรงเรียนในฐานะหน่วยงานปฏิบัติที่กระจายอยู่บนพื้นที่ทั่วประเทศ มีสภาพที่แตกต่างกันในด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีลักษณะหลากหลาย มีความแตกต่างกันในด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ในคราวประชุมครั้งที่ 4/2536 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2536 โดยยึดขอบข่ายงานของโรงเรียน 6 งาน เป็นกรอบในการกำหนดประกอบไปด้วยมาตรฐานจำนวน 17 มาตรฐาน จำแนกตามภารกิจงาน 6 งานคือ งานวิชาการ จำนวน 4 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ งานธุรการและการเงิน 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ งานอาคารสถานที่ จำนวน 2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้ และงานความสัมพันธ์

กับชุมชน จำนวน 2 มาตรฐาน 3 ตัวบ่งชี้ ให้โรงเรียนประถมศึกษาใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 จนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการประเมินการดำเนินงานดังกล่าวว่ามีผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานอย่างไร ซึ่งการประเมินเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหารงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินการดำเนินงานเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบการดำเนินงานของโรงเรียน และปัญหาด้านปัจจัยการดำเนินการ การสนับสนุนด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ปัญหาด้านการจัดการในการดำเนินการว่ามีความสมคูลมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารหน่วยงานในระดับต่างๆ สามารถแก้ปัญหาและให้การสนับสนุนด้านปัจจัยต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงของปัญหา ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบภารกิจหน้าที่ของโรงเรียน และต้องพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวเช่นเดียวกัน เห็นว่า การศึกษาเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง จึงได้ทำการศึกษาในเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินและศึกษาปัญหาในการดำเนินงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการประเมินการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในภารกิจหลัก 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.4 นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1) โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

2) ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3) เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 4/2536 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2536

4) มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ซึ่งระบุถึงสภาพของโรงเรียน หรือวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนและคุณภาพของสภาพหรือการดำเนินงานนั้นๆ

5) ตัวบ่งชี้ หมายถึง รายละเอียดของมาตรฐานแต่ละมาตรฐานซึ่งระบุแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน

6) ระดับคุณภาพ หมายถึง ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาและตัดสินคุณภาพของสภาพหรือการปฏิบัติในแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งมีข้อพิจารณาและการให้ระดับคุณภาพ 5 ระดับ เรียงตามลำดับคุณภาพจากลำดับ 1 ซึ่งเป็นคุณต่ำสุด จนถึงระดับ 5 ซึ่งเป็นคุณภาพสูงสุด แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 ควรปรับปรุง

ระดับ 2 พอใช้ได้

ระดับ 3 เป็นที่น่าพอใจ

ระดับ 4 ดี

ระดับ 5 ดีมาก

ในการพิจารณาการผ่านเกณฑ์มาตรฐานนั้นได้กำหนดเงื่อนไขว่าโรงเรียนจะต้องได้ระดับ 3 ขึ้น ไปทุกตัวบ่งชี้ จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานระดับอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานระดับจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดให้บรรลุเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด สามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ได้ตามสภาพความเป็นจริง